

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 4Co/102/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1310206211
Dátum vydania rozhodnutia: 06. 06. 2012
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Valéria Kleinová
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2012:1310206211.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senátne zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Cisárovej a členiek senátu JUDr. Valérie Kleinovej a JUDr. Alexandry Hanusovej v právnej veci navrhovateľky: D. S., nar. XX.XX.XXXX, bytom T., A. J. XXX/X, zastúpená B & S Legal s.r.o., so sídlom Bratislava, Gorkého 3, v mene ktorej koná konateľ a advokát Mgr. Peter Bartošík, proti odporcovi: Slovenská sporiteľňa, a.s., so sídlom T., Q.Á. XX, IČO: XX XXX XXX, zastúpený JUDr. Romanom Kvasnicom, advokátom so sídlom Piešťany, Sad A. Kmeťa 24, o zaplatenie 590,06 eur s príslušenstvom, na odvolanie odporcu proti rozsudku Okresného súdu Bratislava III, č.k. 19C 120/2010-171 z 8. decembra 2011, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa **p o t v r d z u j e.**

Odporca je **p o v i n ý** zaplatiť navrhovateľke náhradu trov odvolacieho konania vo výške 54,98 eur na účet právneho zástupcu do 3 dní.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa uložil odporcovi zaplatiť navrhovateľke sumu vo výške 590,06 eur s úrokom z omeškania vo výške 9% ročne od 16.04.2010 až do zaplatenia, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Odporcu tiež zaviazal na zaplatenie náhrady trov konania navrhovateľke vo výške 456,- eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

Svoje rozhodnutie odôvodnil zistením, že z vykonaného dokazovania mal súd za preukázané, že dňa 02.12.1998 bola medzi účastníkmi konania zavretá zmluva o poskytovaní plnenia z Podporného dôchodkového fondu J. J., I.J., predmetom ktorej bolo doživotné plnenie odporcom v prospech navrhovateľky vo výške 590,06 eur (17.776,- Sk) na základe žiadosti navrhovateľky zo dňa 02.12.1998. Dňa 26.10.2009 odporca v zmysle § 582 ods. 1 OZ uplatnil voči navrhovateľke výpoveď z predmetnej zmluvy z dôvodu, že zmluva bola uzavretá na dobu neurčitú a zo zákona alebo zo zmluvy nevyplýva spôsob jej výpovede. Rozhodnutie právne odôvodnil § 34 OZ, § 39 OZ, § 842 OZ, § 843 OZ, § 844 OZ, § 582 ods. 1, OZ a § 27 ods. 8 a § 116 zákona č. 483/2001 o bankách. Vo vzťahu k uplatnenému nároku na zaplatenie peňažného plnenia považoval za potrebné prejudiciálne sa zaoberať platnosťou zmluvy, na základe ktorej si navrhovateľka uplatňuje svoj nárok, ako i výpoveďou z tejto zmluvy danej odporcom. Uviedol, že z listinných dokladov mal súd jednoznačne preukázané, že predmetná zmluva bola vyhotovená v písomnej forme v súlade s § 842 ods. 2 a § 40 ods. 1 OZ a pokiaľ odporca zdôvodnil vypovedanie zmluvy tvrdením, že zmluva o dôchodku je zmluvou na dobu neurčitú, a preto bolo možné ju vypovedať v zmysle ustanovenia § 582 OZ v tejto súvislosti uviedol, že právo výplaty dôchodku je charakteristické neurčitosťou doby trvania, t.j. vyjadruje sa v zmluve pojmi ako „doživotne“ teda až do smrti oprávnenej osoby, prípadne „počas invalidity“ alebo „počas štúdia“, to znamená, že musí ísť o také vymedzenie doby výplaty dôchodku,

ktoré sa vyznačuje neurčitosťou, čo však neznamená, že by išlo o zmluvu na dobu neurčitú (ako ju chápe odporca), nakoľko jej trvanie je jednoznačne určené právnou skutočnosťou, o ktorej je isté, že nastane, ale sa nevie kedy nastane (napr. úmrtie oprávneného). Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že predmetnou zmluvou sa v prospech navrhovateľky založilo právo na vyplácanie dôchodku doživotne, teda na dobu neurčitého trvania, kedy je presne určený okamih začiatku vyplácania dôchodku a okamih ukončenia právneho vzťahu, a to smrťou, ktorá skutočnosť nie je závislá od ľudskej vôle. Poukázal na dikciu zákonného ustanovenia zmluvy o dôchodku podľa § 842 OZ z ktorého vyplýva, že tento typ zmluvy nie je možné dohodnúť na čas určitý, ale buď doživotne, do okamihu smrti oprávneného, alebo inak určenú dobu neurčitého trvania špecifikovaného určitým časovým úsekom (lehotou), ktorým má svoj začiatok a koniec napr. počas štúdií, vdovstva a pod. Z predmetnej zmluvy zo dňa 02.12.1998 je nepochybné, že právny vzťah touto zmluvou založený je špecifikovaný, má svoj začiatok (02.12.1998) a tiež trvanie (doživotne), preto okamihom smrti navrhovateľky dôjde k zániku tohto právneho vzťahu. Ide teda o presne určenú dobu s jednoznačne určeným začiatkom a koncom, avšak jej trvanie je neurčité, presne ako to predpokladá ustanovenie § 842 OZ V prípade výpovede tejto zmluvy zo strany odporcu, súd prvého stupňa konštatoval, že danú výpoveď považuje za neplatnú podľa ustanovenia § 39 OZ, s odôvodnením, že nebolo možné ukončiť právny vzťah založený zmluvou o dôchodku podľa § 582 OZ vzhľadom na skutočnosť, že zmluva nebola uzavretá na dobu neurčitú, nakoľko podľa ustanovenia § 582 OZ možno vypovedať len zmluvu uzavretú na dobu neurčitú, pričom zmluva o dôchodku zmluvou na dobu neurčitú bezpochyby nie je. K námietke odporcu týkajúcej sa aj rozporu medzi ustanoveniami čl. II a čl. III, keď v čl. II zmluvy sa odporca zaväzuje predmetnú sumu vyplácať doživotne a v čl. III sa vyplácanie plnenia končí mesiacom, ktorého sa príjemca dožil, čo sú dva rozdielne časové úseky, čo spôsobujúce absolútnu neplatnosť zmluvy z dôvodu jej neurčitosti, súd prvého stupňa uviedol, že aj túto námietku odporcu je nedôvodnú, lebo podľa názoru súdu čl. III iba bližšie špecifikuje čl. II, a preto rozhodne nespôsobuje absolútnu neplatnosť zmluvy pre neurčitosť. Súd vyhodnotil aj ďalšiu námietku odporcu o zániku záväzku z dôvodu nemožnosti jeho plnenia podľa § 575 a nasl. OZ ako neodôvodnenú, keď odporcom citované ustanovenie § 27 ods. 8 Zákona o bankách podľa názoru súdu sa vôbec netýka vzťahov upravených predmetnou zmluvou, teda interných vecí banky ako zamestnávateľa a jeho zamestnanca, pretože toto ustanovenie upravuje vzťahy navonok, t.j. uzatváranie zmlúv s klientmi, či inými bankami.

O úrokoch z omeškania súd prvého stupňa rozhodol podľa § 517 ods. 2 OZ v spojení s § 3 ods. 1 nar. č. 87/1995 Z.z. v znení platnom od 01.01.2009 s výškou úrokov z omeškania o 8 percentuálnych bodov viac ako bola základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky platná k prvému dňu omeškania s plnením peňažného záväzku.

O trovách konania súd rozhodol podľa zásady úspešnosti v súlade s § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku podal odporca odvolanie. Rozhodnutie súdu prvého stupňa považoval za vecne nesprávne, pretože nesprávne vyložil ustanovenie § 842 OZ a na vec neaplikoval zákon č. 483/2001 Z.z. o bankách. Žiadal, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého zmenil tak, že návrh navrhovateľa sa zamietá, alternatívne pre prípad, že odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa potvrdí, požiadal odvolací súd o pripustenie dovolania z dôvodu, že ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu - a to o právnej otázke, či zmluva o dôchodku uzavretá podľa § 842 OZ zakladajúca právo na plnenie doživotne, je zmluvou na dobu určitú, a tiež, či zákon č. 483/2001 Z.z. o bankách sa aplikuje na právne vzťahy založené zmluvou o dôchodku podľa § 842 OZ. V odvolaní uviedol, súd prvého stupňa neaplikoval na vec sa vzťahujúce ustanovenia § 27 ods. 8, § 116 a najmä § 119 ods. 3 veta za bodkočiarkou zákona č. 483/2001 Z.z. o bankách a ani následne ustanovenie § 575 ods. 1 Obč. zákonníka v dôsledku čoho jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Ich aplikáciou by zistil, že záväzok na plnenie zo zmluvy o dôchodku navrhovateľke zanikol, pretože plnenie zo zmluvy o dôchodku sa stalo nemožným, to z dôvodu, že banka nesmie poskytovať plnenie bez poskytnutia protihodnoty, ani hospodársky neodôvodnené plnenie. Ďalej uviedol, že nesprávne interpretoval ustanovenie § 842 OZ, pričom nesúhlasil ani s právnym názorom, že zmluvu o dôchodku nie je možné vypovedať. Vo vzťahu k právnemu posúdeniu § 842 OZ súdom prvého stupňa odporca poukázal na dostupnú právnu literatúru v komentároch k Občianskemu zákonníku, ktorá jasne vníma zmluvu o dôchodku ako zmluvu, ktorá je charakterizovaná svojou dobou neurčitou a tiež na rozsudok Krajského súdu v Bratislave č.k. 6Co 49/2011-170 zo dňa 26.09.2011, v ktorom odvolací súd v

obdobnej právnej veci správne vyložil ustanovenie § 842 OZ Rovnako bol názoru, že súd prvého stupňa nesprávne v konaní posúdil predbežnú právnu otázku, a dospel k nesprávnemu právnemu názoru a neplatnosti výpovede. V tejto súvislosti uviedol, že pokiaľ by zákonodarca chcel dosiahnuť uzatvorením zmluvy o dôchodku nemenný právny stav tak, aby uzatvorená zmluva o dôchodku nemohla byť v súlade so všeobecnou právnou úpravou vypovedaná, upravil by to výslovne. Nemožnosť výpovede si zmluvné strany nedohodli. Princípom právnej úpravy dôchodku podľa § 842 OZ je neurčitosť trvania práva na dôchodok a pretože nie je možné uzatvoriť platne takú zmluvu o dôchodku, ktorá by založila právo na výplatu dôchodku na dobu určitú (dobu určitého trvania), nemohol súd výkladom tohto ustanovenia dospieť k názoru, že zmluva o dôchodku sa neuzatvára na dobu neurčitú. Tiež uviedol, že v mesačných platbách poskytované plnenie dôchodku v určitej sume je záväzkom zo zmluvy na opakovanú činnosť v zmysle § 494 OZ. Právnym výkladom tohto ustanovenia mal za to, že sú takto splnené zákonné predpoklady podľa ustanovenia § 582 ods. 1 OZ a daná výpoveď zo zmluvy o dôchodku je takto platná a právne účinná. Za rozporuplný považoval aj právny záver súdu prvého stupňa, že údaj „na doživotne“ je časom neurčitým ale dobou určitou, k čomu neexistuje právna opora. Takéto určenie podľa jeho názoru nie je určitá doba, ale obmedzenie zmluvného vzťahu vzhľadom na neurčitú dobu trvania len dobu existencie fyzickej osoby. Zodpovedá tomu, že v zmluve účastníci nepoužili určenie doby ukončenia zmluvného vzťahu, ale uviedli inú právnu skutočnosť, o ktorej sa nemôže vedieť kedy nastane, na základe ktorej zaniká zmluvný vzťah zo zákona. To znamená, že medzi živými nie je dohodnutá ani obmedzená doba trvania zmluvy, zmluva nie je na dobu určitú, pretože smrť sa nedá predpokladať z časového hľadiska, pojmu „doba na dožitie“ treba preto pripísať neurčitosť ohľadom času (doby) trvania tejto doby. Odporca poukázal i na dôvody absolútnej neplatnosti zmluvy o dôchodku, ktorá je v rozpore so zákonom a odporuje zneniu § 842 OZ, pretože obsahuje dojednané dve odlišné neurčité doby trvania vyplácania sumy dohodnutého plnenia, keď v čl. II obsahuje záväzok vyplácať príjemcovi doživotne sumu v určitej výške a v rozpore s tým v čl. III posledná veta obsahuje dojednanie, podľa ktorého vyplácanie plnenia skončí mesiacom, ktorého sa príjemca dožil. Zmluva o dôchodku s ohľadom na namietaný rozpor je v zmysle § 37 ods. 1 OZ neurčitá vo vymedzení dĺžky trvania práva na dôchodok, keď neobsahuje určitým spôsobom vymedzenú dobu neurčitého trvania, počas ktorej má právo na dôchodok trvať. Rozdielne a vzájomne si odporujúce znenie čl. II. a III. má potom ten právny následok, že túto neurčitosť nie je možné odstrániť ani výkladom podľa § 35 ods. 1 OZ. Podľa odporcu rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právného posúdenia aj preto, že súd prvého stupňa nedostatočne zohľadnil skutočnosť, že smrť fyzickej osoby je samostatným právnym dôvodom zániku určitej skupiny záväzkov. Na tomto mieste uviedol, že ak zmluvné strany dohodou určia, že zmluvný vzťah bude trvať až do doby, kým nenastane právna skutočnosť, s ktorou zákon spája zánik tohto zmluvného vzťahu, neobmedzujú dobu trvania na určitú dobu, ale len do zmluvy preberajú zákonnú úpravu, na základe ktorej by došlo k zániku právného vzťahu i v prípade, ak by sa dohodli, že zmluva sa uzatvára na dobu neurčitú. Takto zmluvne stanovená doba trvania zmluvy je preto vždy dobou neurčitou. Pri použití uvedených právnych záverov na zmluvu o dôchodku možno dospieť k jedinému logickému záveru, a to že uzatvorenie tejto zmluvy na dobu života oprávneného je vždy uzatvorením na dobu určitú. Úmrtie oprávneného zo zmluvy o dôchodku vo svojej podstate nevymedzuje trvanie zmluvy, ale čas kedy zmluva najneskôr zanikne. V závere odvolania namietal vo vzťahu k napadnutému rozsudku súdu prvého stupňa okolnosť, že konajúci súd sa nevysporiadal s právnou argumentáciou, a teda nedbal na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé, najmä v odôvodnení rozsudku sa súd prvého stupňa zaoberal len právnou argumentáciou o neplatnosti zmluvy o dôchodku, nezaoberal sa však ďalšou právnou argumentáciou použitou odporcom v priebehu konania, ktorú v rámci prvostupňového konania predniesol, ani nevykonal dôkaz písomnej zmluvou o dôchodku z 02.12.1998 (nebol predložený originál). Takýto postup súdu prvého stupňa je nezlučiteľný so zásadou spravodlivého súdneho konania a spôsobuje nepresvedčivosť odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, ktorým sa znemožňuje vyjadriť sa relevantným spôsobom k tomu, ako sa vysporiadal s použitou právnou argumentáciou tak, aby nesúhlas odporcu s právnymi závermi súdu prvého stupňa bol predmetom preskúmania odvolacím súdom, ktorý postup hodnotil ako odňatie možnosti konať pred súdom.

Navrhovateľka vo svojom vyjadrení k odvolaniu žiadala rozsudok súdu prvého stupňa potvrdiť. Zároveň navrhla odvolaciemu súdu, aby nepripustil dovolanie proti napadnutému rozsudku, tak ako to navrhol odporca vo svojom odvolaní. V úvode svojho vyjadrenia reagovala na odporcom citovaný rozsudok Krajského súdu v Bratislave č.k. 6Co 49/2010-170 a poukázala na ďalšie rozhodnutia v obdobnej veci v iných senátoch tohto krajského súdu, ktoré sa zaoberali posudzovaním právnej otázky, či je zmluva o dôchodku uzatvorená na doživotne určenú dobu neurčitého trvania, pričom túto zmluvu

považovali za zmluvu uzavretú na dobu určitú. K námietke odporcu pre rozpor čl. II a čl. III predmetnej zmluvy o dôchodku, sa navrhovateľka domnieva, že žiadny rozpor neexistuje, ale naopak stotožňuje sa s vyjadrením súdu, že čl. III zmluvy je iba špecifikáciou čl. II, ktorý iba bližšie špecifikuje, že vyplácanie plnenia sa končí mesiacom, ktorého sa navrhovateľka dožije. Navrhovateľka sa nestotožnila s tvrdením odporcu o zániku záväzku pre nemožnosť plnenia (§ 575 a nasl. OZ) ani s jeho tvrdením, že by zmluva o dôchodku bola v rozpore s ustanovením § 27 ods. 8 a § 119 ods. 3 zákona o bankách. Súhlasí s názorom súdu, že zákon o bankách sa vôbec netýka vzťahov upravených zmluvou o dôchodku, teda interných vecí odporcu ako zamestnávateľa a jeho zamestnanca, ale upravuje vzťahy iba navonok ku klientom banky. Za absurdnú považuje argumentáciu odporcu, ohľadom údajného plnenia zo zmluvy o dôchodku z dôvodu, že plnenie zjavne nezodpovedá poskytovanej protihodnote. Trvá na svojom tvrdení, že zmluva o dôchodku je určená dobou neurčitého trvania, pričom však platí, že nie je zmluvou na dobu neurčitú. Tvrdenie odporcu, ktorý namieta argumentáciu súdu prvého stupňa v rozsudku, že zmluva o dôchodku nemôže byť uzavretá na čas určitý, len účelovo vytrháva slová pozitívne súdom prvého stupňa z kontextu, lebo podľa súdu zmluva o dôchodku nemôže byť uzavretá na dobu ohraničenú napríklad presným dátumom, čo však neznamená, že nemôže byť uzavretá na dobu určitú vyjadrenú inak, napríklad doživotne. Ani tvrdenie odporcu, že smrť fyzickej osoby nie je vždy objektívne zistiteľnou skutočnosťou nie je celkom pravdivé, nakoľko ide o právnu udalosť nezávislú od ľudskej vôle, ktorá naopak je vo všeobecnosti považovaná za objektívne zistiteľnú v súlade s platnou právnou úpravou. Na argumentáciu odporcu, že smrť ako právna udalosť je samostatným dôvodom zániku záväzku, navrhovateľka dodáva, že podľa § 842 OZ pojem „doživotie“ nie je totožný s pojmom „smrť“, ale ide o vyjadrenie časového rámca neurčitého rozsahu, a teda o doživotne určenú dobu neurčitého trvania. K vykonaniu dôkazu písomnej zmluvy o dôchodku z 02.12.1998 uviedla, že predložením kópie bola dokázaná jej písomná forma, odporca nijak počas priebehu konania nepoprel, že zmluva bola riadne podpísaná vedúcim odštepného závodu, a v neposlednom rade aj to, že odporca na základe uvedenej zmluvy navrhovateľke počas 11 rokov poskytoval plnenie. V závere navrhovateľka má za to, že s ohľadom na účel zmluvy o dôchodku, je výpoveď zo strany odporcu jednoznačne v rozpore aj s dobrými mravmi.

Krajský súd v Bratislave ako odvolací súd (§ 10 ods. 1 O.s.p.) po zistení, že odvolanie podal včas účastník konania (§ 204 ods. 1 O.s.p.), prejednal odvolanie odporcu podľa § 212 ods. 1 O.s.p., bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p., s verejným vyhlásením rozsudku podľa § 156 odsek 3 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie odporcu nie je dôvodné a napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa je potrebné ako vecne a právne správny potvrdiť.

Súd prvého stupňa v preskúmvanej veci vykonal náležité dokazovanie potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností dôležitých pre posúdenie dôvodnosti návrhu navrhovateľky, ako aj na opodstatnenosť tvrdení odporcu z hľadiska skutočností, ktoré uvádzal na svoju obranu (§ 120 ods. 1, 4 O.s.p.), zhodnotením výsledkov vykonaného dokazovania v súlade s § 132 O.s.p. dospel k správnym skutkovým záverom a na ich základe vyvodil vo veci samej aj správny právny záver o neplatnosti výpovede a o povinnosti odporcu vyplácať navrhovateľke plnenia z „Podporného dôchodkového fondu J. J., I..J.“, keď na vec aplikoval zodpovedajúce ustanovenia Občianskeho zákonníka (§ 20 ods. 2, § 39, § 842, § 582 ods. 1), ktoré aj správne vyložil a svoje dôvody vedúce k vyhovaniu návrhu aj náležite v súlade s § 157 ods. 2 O.s.p. odôvodnil, pričom sa dôsledne vysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami podstatnými pre právne posúdenie veci, ako aj so všetkými relevantnými argumentmi a dôkaznými návrhmi sporových strán a posúdil opodstatnenosť všetkých právne a skutkovo relevantných námietok účastníkov súvisiacich s predmetom konania.

Podľa § 219 ods. 2 O.s.p., ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Odporca vo svojom odvolaní v jeho podstatnej časti len zopakoval a podrobnejšie rozviedol svoje námietky a argumenty prednesené pred súdom prvého stupňa, ktorými sa v odôvodnení svojho rozhodnutia súd prvého stupňa dôsledne vysporiadal s tým, prečo na ne neprihliadol, a v dostatočne primeranom rozsahu poukázal na všetky podstatné skutočnosti vyplývajúce z vykonaného dokazovania

objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia, a preto jeho rozhodnutie možno považovať v tomto ohľade za presvedčivé. So zreteľom na uvedené odvolací súd považuje skutkové a právne závery súdu prvého stupňa za správne a v celom rozsahu sa preto stotožňuje s dôvodmi uvedenými v odôvodnení napadnutého rozhodnutia, ktoré viedli súd prvého stupňa k týmto záverom, tieto si osvojuje v celom rozsahu a v podrobnostiach na ne odkazuje. Obsah odvolania odporcu nie je spôsobilý spochybniť správnosť záverov napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa, na ktorých založil svoje rozhodnutie, z hľadiska ním uplatnených odvolacích dôvodov.

V danom prípade súd prvého stupňa sa správne vysporiadal s predbežnou otázkou platnosti zmluvy z hľadiska jej uzatvorenia v písomnej forme v zmysle § 40 ods. 1, ods. 3 OZ v spojení s ust. § 843 OZ a § 20 ods. 2 OZ a výpovede z tejto zmluvy danej navrhovateľke odporcom dňa 26.10.2009 Odvolací súd sa nestotožňuje s argumentáciou odporcu, že všetky zmluvy, pri ktorých má plnenie vykonávať osobne dlžník alebo je obmedzené na osobu veriteľa, sú uzatvárané na doživotne určenú dobu. Zákon totiž rozlišuje zánik zmluvy smrťou a zánik zmluvy uzatvorenej na doživotne určenú dobu, keďže zánik záväzku v dôsledku smrti je upravený v ustanovení § 579 OZ a zánik záväzku uzatvoreného na doživotne určenú dobu zanikne podľa § 578 OZ uplynutím doby, kedy sa už neuplatní všeobecné ustanovenie § 579 OZ Preto nemožno dovodiť, že zmluvy uzatvárané na dobu končiacu smrťou sú vždy uzatvárané na doživotne určenú dobu, teda na dobu neurčitú. V tejto súvislosti odvolací súd zaujal taký výklad ustanovenia § 842 OZ, že doživotne určená doba trvania je ekvivalentom inak určenej doby neurčitého trvania, teda je len konkrétnym vyjadrením inak určenej doby neurčitého trvania, a preto pri výklade doby trvania zmluvy treba vychádzať z toho, že ide o pojmy totožné. Z uvedeného potom vyplýva, že zmluva o dôchodku uzatvorená na doživotne určenú dobu a tá istá zmluva uzatvorená na inak určenú dobu neurčitého trvania (napr. po dobu štúdia, trvania invalidity, vdovstva a pod.) musia byť vždy buď zmluvami na dobu určitú alebo zmluvami na dobu neurčitú, a teda nie je prípustný taký výklad, že zmluva o dôchodku uzatvorená na doživotie sa považuje za zmluvu uzatvorenú na dobu neurčitú a zmluva o dôchodku uzatvorená na inak určenú dobu neurčitého trvania (napr. po dobu štúdia) je zmluvou na dobu určitú. Pri takom výklade, že vždy musí ísť buď o zmluvy na dobu neurčitú alebo len o zmluvy na dobu určitú, potom nemôže obstáť argumentácia odporcu, že doživotne uzatvorená zmluva o dôchodku je zmluva na dobu neurčitú, lebo v prípade uzatvorenia rovnakej zmluvy, ale na inak určenú dobu, napr. po dobu štúdia, by jej uzatvorenie na dobu neurčitú znamenalo, že uplynutím doby - ukončením štúdia, by zanikli práva a povinnosti zo zmluvy podľa § 578 OZ, ale zmluva považovaná za zmluvu na dobu neurčitú, by trvala ďalej, zrejme kým by nedošlo k jej vypovedaniu; v tomto prípade je predsa nepochybné, že zmluva o dôchodku ako celok zanikne predovšetkým uplynutím času (doby štúdia) podľa § 578 OZ, pokiaľ nedôjde skôr k jej zániku smrťou, a teda nemôže trvať ďalej.

V zásade je vylúčené, aby záväzok mohol zaniknúť výpoveďou podľa § 582 OZ, ktorá predpokladá neurčitú dobu jeho trvania a zároveň uplynutím času podľa § 578 OZ, ktoré predpokladá obmedzenie doby jeho trvania; práve možnosť vypovedania zmluvy na dobu neurčitú má byť právnym nástrojom na ukončenie zmluvy, ktorá môže trvať do nekonečna (nezanikne smrťou) resp. do smrti (nie je časovo obmedzená), keď nemôže zaniknúť splnením, uplynutím času. Pokiaľ by odvolací súd pripustil právnu argumentáciu odporcu, tak by to znamenalo, že zmluva o dôchodku uzatvorená na doživotne určenú dobu by bola zmluvou na dobu neurčitú a bolo by ju možné ukončiť výpoveďou a zmluva o dôchodku uzatvorená na dobu napr. štúdia, by bola uzatvorená na dobu určitú a nebolo by ju možné vypovedať a zanikla by uplynutím času; takýto rôzny výklad jednej a tej istej zmluvy nepovažuje odvolací súd za správny.

Neobstojí ani argument odporcu v tom, že zmluvu na dobu určitú je možno uzatvoriť aj tak, že jej trvanie je viazané na konkrétnu dátumom neurčiteľnú objektívne zistiteľnú skutočnosť, ktorou však nemôže byť taká právna skutočnosť, s ktorou priamo zákon spája zánik zmluvného vzťahu. V prípade zmluvy o dôchodku totiž zákon výslovne umožňuje jej uzatvorenie na doživotne určenú dobu, hoci sa táto doba končí smrťou; ide však o určenie doby trvania zmluvy odlišujúce sa od zániku záväzku smrťou.

Odvolací súd nepovažoval za správny ani názor odporcu, že pojmovým znakom zmluvy o dôchodku nie je jej uzatvorenie na dobu určitú. Obsahovými náležitosťami zmluvy o dôchodku je totiž okrem vymedzenia účastníkov právneho vzťahu, určenia výšky dôchodku aj stanovenie začiatku jeho výplaty

a vymedzenie doby jeho výplaty, od ktorých náležitostí zmluvy je potom potrebné dovodiť aj dobu, na ktorú sa uzatvára; nemôžu byť práva zo zmluvy na výplatu dôchodku dojednané na určitú dobu (počas štúdia), uplynutím ktorej zmluva ako celok zanikne (§ 578 OZ) a súčasne byť uzatvorenou na dobu neurčitú s možnosťou jej vypovedania podľa § 582 OZ.

K argumentácii odporcu, že smrť nie je vždy objektívne zistiteľnou skutočnosťou považoval odvolací súd za potrebné uviesť, že rovnaké právne účinky, aké sú spojené so smrťou pri ktorej je zistený presný deň smrti ohliadkou mŕtveho, spája zákon aj so smrťou v prípade, ak je predpokladaný deň smrti určený súdnym rozhodnutím podľa § 198 a § 200 O.s.p., kedy je vlastne preukázanie smrti úmrtným listom nahradené súdnym rozhodnutím o vyhlásení za mŕtveho, a preto z právneho hľadiska možno vždy deň smrti objektívne zistiť. K tomuto dňu smrti, či zistenému alebo určenému súdnym rozhodnutím, prechádza aj majetok osoby mŕtvej či vyhlásenej za mŕtvu dedením podľa § 460 OZ a zanikajú aj práva a povinnosti viazané na jej osobu podľa § 579 OZ; napokon stanovenie dňa, ktorý nezvestný neprežil má rovnaké právne účinky ako je stanovenie domnelého dňa smrti.

Odvolací súd sa nestotožnil ani s argumentáciou odporcu, že zmluva o dôchodku zanikla v dôsledku nemožnosti plnenia podľa § 575 ods. 1 OZ vzhľadom na ust. § 27 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z.z. o bankách, podľa ktorého banka nemôže uzatvárať zmluvy, ktoré ich zaväzujú na hospodársky neodôvodnené plnenia alebo na plnenie zjavne nezodpovedajúce poskytovanej protihodnote. O účelovosti tejto obrany svedčí to, že uvedená právna úprava bola zavedená s účinnosťou od 01.01.2002 v ust. § 27 ods. 5 (a až od 01.01.2007 v ust. § 27 ods. 8) zákona o bankách, pričom odporca naďalej plnil zo zmluvy o dôchodku aj po 01.01.2002 až do jej vypovedania k 31.03.2010. Uvedené ustanovenie je zakomponované v zákone o bankách v šiestej časti upravujúcej požiadavky na podnikanie banky, a teda sa vzťahuje na bankovú činnosť (§ 2 ods. 5), prípadne iné činnosti, ktoré smie banka vykonávať pre iného v súvislosti s jej prevádzkou (§ 2 ods. 10) a pokračovanie len v takejto činnosti v rozpore s ust. § 28 ods. 5 (8) sa stalo nadobudnutím účinnosti zákona o bankách 01.01.2002 nemožným. Odvolaciemu súdu nie je známe, že by odporcovi bola takáto nepovolená činnosť (teda rozpor zmluvy so zákonom) vytknutá v rámci výkonu bankového dohľadu nad jeho činnosťou. V danom prípade vystupoval odporca ako zamestnávateľ vo vzťahu ku svojmu dlhoročnému zamestnancovi odchádzajúcemu do dôchodku a obsahovou náplňou zmluvného vzťahu bolo poskytnutie sociálnej výhody z podporného dôchodkového fondu slúžiaceho na podporu zabezpečenia životnej úrovne, ktorú pracovníci dosiahli v čase svojej pracovnej aktivity, na ocenenie ich vernosti, kvality ich práce a na podporu stabilizácie pracovníkov; zo strany odporcu išlo o zabezpečenie sociálnej starostlivosti o pracovníka odchádzajúceho do dôchodku, spadajúcu pod agendu personálneho a sociálneho úseku divízie ľudských zdrojov, zmluvu s navrhovateľom teda odporca neuzatváral ako podnikateľ pri výkone svojej podnikateľskej činnosti; nešlo ani o vzťah banky s klientom.

S právnym názorom súdu prvého stupňa, že určitá doba trvania práva na dôchodok (na doživotie) zakladá zákonom určenú dobu (určitú) trvania zmluvy sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje. Pokiaľ totiž zanikne právo na plnenie (na platenie dôchodku) uplynutím určenej doby (doživotne alebo inak určenej doby neurčitého trvania), dochádza tým aj k zániku záväzku ako takého podľa § 578 OZ a tým dochádza aj k zániku zmluvy ako právneho dôvodu vzniku práva na dôchodok; trvania práva na dôchodok a povinnosti dôchodok vyplácať, ktoré sú obsahom zmluvy o dôchodku, sú tu tak totožné s trvaním zmluvy o dôchodku; dočasnosť právneho vzťahu založeného zmluvou o dôchodku tu vyplýva už zo samotnej povahy zmluvy a zo zákonnej dikcie o tom, že zakladá právo na vyplácanie dôchodku po určenú dobu neurčitého trvania a uplynutím doby zaniká celý záväzkovoprávny vzťah; nemôže dôjsť k takej situácii, že právo na vyplácanie dôchodku zanikne a zmluva (právny titul) bude trvať ďalej, nakoľko v takom prípade by už nešlo o záväzkový vzťah, z ktorého veriteľovi vzniká právo na plnenie od dlžníka a tomu vzniká povinnosť splniť záväzok (§ 488 OZ), a teda záväzok by zostal bez obsahu (predmetu) v zmysle § 497 OZ.

K námietkam odporcu, že doba života fyzickej osoby je doba určitá, má presne stanovený začiatok ako aj koniec, a hoci je jej trvanie viazané na dobu života, ktorá je neurčitého trvania do tej miery, že nie je vopred zrejmé, kedy jej koniec nastane, je však nepochybné, že nastane, odvolací súd dodáva, že nemožno súhlasiť s odporcom v tom, že dobe na dožitie je treba pripísať neurčitosť ohľadom

času trvania tejto doby. To, že je nejaká doba vymedzená koncom neurčitého trvania, neznamená ešte, že ide o dobu neurčitú.

Odvolací súd nezistil rozpor uzatvorenej zmluvy o dôchodku so znením ustanovenia § 842 OZ v tom, že by obsahovala dve odlišné neurčité doby trvania vyplácania sumy dôchodku a že by preto bola podľa § 39 OZ neplatným právnym úkonom. Záväzok v bode II. zmluvy vyplácať príjemcovi doživotne sumu vo výške 17.776,- Sk je v súlade s jej bodom I. o tom, že predmetom plnenia je doživotné plnenie a neodporuje ani čl. III. v tom, že vyplácanie plnenia sa končí mesiacom, ktorého sa príjemca dožil; pretože plnenie bolo dohodnuté mesačne, bolo potrebné len spresniť, či navrhovateľovi vznikne nárok na plnenie, resp. v akom rozsahu, aj v mesiaci, ktorého sa nedožil. S ohľadom na uvedené odvolací súd uzavrel, že jednotlivé zmluvné dojedania sa vzájomne nevylučujú a nejde ani o dve odlišné určené doby neurčitého trvania, ktoré by spôsobovali neurčitosť či nezrozumiteľnosť dojednaní doby trvania záväzku na plnenie, a preto ako nedôvodnú vyhodnotil námietku odporcu, že rozpor v dĺžke dojednaných neurčitých dôb vyplácania plnenia spôsobuje neurčitosť a nezrozumiteľnosť právneho úkonu a tým aj neplatnosť zmluvy. V tejto súvislosti považuje odvolací súd za potrebné zdôrazniť, že znenie zmluvy pripravoval odporca, a preto sa nemôže dovolávať, že mu je obsah zmluvy nezrozumiteľný a že je neurčitý a výrazy ním použité treba v prípade pochybností vykladať na jeho ťarchu a chrániť tak dobromyseľnosť navrhovateľky, ktorej bol právny úkon určený (§ 35 OZ).

S ohľadom na všetky vyššie uvedené právne závery odvolací súd nepovažoval za potrebné pripustiť dovolanie na posúdenie právnej otázky, či zmluva o dôchodku je uzatvorená na dobu určitú.

So zreteľom na uvedené odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým bolo návrhu vyhovie, podľa § 219 ods. 1, 2 O.s.p. ako vecne správny potvrdil.

Navrhovateľke, ktorá bola v odvolacom konaní úspešná, v odvolacom konaní vzniklo právo na náhradu trov odvolacieho konania proti účastníkovi, ktorý v konaní úspech nemal (§ 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p). Navrhovateľka podala návrh na rozhodnutie o priznaní náhrady trov odvolacieho konania a ich výšku vyčíslila. Odvolací súd jej priznal náhradu trov odvolacieho konania za jen úkon právnej služby (vyjadrenie k odvolaniu z 26.01.2011) advokáta, ktorý ju zastupoval už v konaní na súde prvého stupňa [§ 14 ods. 1 písm. c/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“)]. Výška priznanej náhrady trov odvolacieho konania pozostáva z tarifnej odmeny za poskytnutie jedného úkonu právnej pomoci vo výške 1 x 38,18 € (§ 10 ods.3 vyhlášky) a z režijného paušálu 1 x 7,63 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) + 20% DPH spolu 54,98 €.

Toto rozhodnutie senát Krajského súdu v Bratislave prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.